

Valtuustoaloitteet toisen asteen koulutuksen maksuttomuudesta

Kvalt 29.04.2024 § 31

Valtuuston kokouksessa jätettiin kaksi erillistä valtuustoaloitetta maksuttoman toisen asteen koulutuksen jatkamisesta Kittilässä.

Valtuutettu Marita Toivanen jätti Vasemmistoliiton valtuustoryhmän puolesta seuraavan sisältöisen valtuustoaloitteen:

"TOISEN ASTEEN KOULUTUKSEN MAKSUTTOMUUDEN JATKAMINEN KITTILÄSSÄ

Maksuton toinen aste otettiin käyttöön valtakunnallisesti elokuussa 2021 ja samalla oppivelvollisuus nousi 18 ikävuoteen. Oppivelvollisille myönnettiin maksuttomat oppimateriaalit sen vuoden loppuun asti, jona nuori täyttää 20 vuotta. Muutoksen ansiosta jokainen nuori sai lukion tai ammatillisen koulutuksen tutkinnon suoritettua riippumatta perheen taloudellisesta tilanteesta.

Pelkän peruskoulun oppimäärän suorittaneiden työllisyysaste on noin 45 prosenttia, kun jo toisen asteen tutkinnon suorittaneilla työllisyysaste nousee yli 70 prosenttiin. Toisen asteen tutkinnon suorittaminen edistää siis merkittävästi myös työllistymistä ja osallistumista yhteiskuntaan.

Nyt Petteri Orpon hallitus on päättänyt rajata toisen asteen maksuttomuutta sen vuoden loppuun, kun nuori täyttää 18 vuotta. Hallituksen päätös tarkoittaa, että toisen asteen opinnot tulisivat maksullisiksi kesken opintojen, useimmille viimeisen vuoden osalta.

Maksuttomuus vaikuttaa koulutuksen tasa-arvon toteutumiseen ja vähentää eriarvoisuutta. Vuoden 2022 Lukiolaisbarometrin mukaan 45 prosenttia ensimmäisen vuoden opiskelijoista koki maksuttomuuden vaikuttaneen lukioon hakeutumiseen. Maksuttomuus on vaikuttanut päätökseen erityisesti opiskelijoilla, joiden vanhemmista vähintään toinen on työtön, kumpikaan vanhemmista ei ole korkeakoulutettuja tai joiden äidinkieli on muu kuin suomi.

Hallituksen päätös rajata maksuttomuutta on herättänyt laajaa vastustusta koulutuskentällä. Suomen lukiolaisten liitto on todennut muutoksen olevan erityisen kipeä niille nuorille, joilla on vaikeuksia toimeentulon, terveyden tai oppimisen kanssa. Suomen Vanhempainliitto on sanonut päätöksen olevan ristiriidassa sen tavoitteen kanssa, että jokainen nuori suorittaisi toisen asteen tutkinnon loppuun. Myös opettajien ammattijärjestö OAJ on ilmaissut huolensa uudistuksesta ja todennut sen sotkevan koulutuksen järjestäjien, rehtoreiden ja opettajien arkea. Muutoksesta aiheutuu opettajille lisätyötä ja kunnille hallinnollista byrokratiaa, jonka vuoksi tavoitellut säästöt voivat jäädä saavuttamatta.

Kittilän lukion oppilaat osoittivat viime torstaina mieltään hallituksen kaavavilulle romuttaen toisen asteen koulutuksen maksuttomuus osallistumalla valtakunnalliseen ulosmarssiin.

Kittilän kunnan ei tule toimeenpanna hallituksen päätöstä vaan jatkaa maksuttomien oppimateriaalien tarjoamista toisen asteen loppuun asti. Hallituksen haitallisista uudistuksista on poikettu paikallisesti myös aiemmin, kun kunnat jättivät toteuttamatta varhaiskasvatuksen

ryhmäkokoja kasvattavia ja subjektiivista varhaiskasvatusoikeutta rajaavia Sipilän hallituksen päätöksiä.

Maksuttomuuden keskeyttäminen kesken tutkinnon aiheuttaisi kunnalle hallinnollisia kustannuksia sekä kuormittaisi rehtoreiden ja opettajien työtä. Kunnan taloudellinen panostus tulisi osoittaa nuorten koulutuksen turvaamiseen hallinnon lisäämisen sijaan.

Vasemmistoliiton Kittilän valtuustoryhmä esittää, että Kittilä jatkaa maksuttoman toisen asteen koulutusta nuorille koko tutkinnon ajan.”

Vihreiden valtuustoryhmän puheenjohtaja Tiina Huilaja jätti valtuustoryhmänsä puolesta seuraavan sisältöisen valtuustoaloitteen:

”Ryhmäaloite maksuttoman toisen asteen säilyttämiseksi Kittilässä.

Eduskunnan kehysriihessä tehtiin esitys maksuttoman toisen asteen rajaamisesta sen vuoden loppuun kun opiskelija täyttää 18 vuotta. Tämä romuttaisi nykyisen maksuttoman toisen asteen mallin ennen kuin yksikään sen piirissä aloittanut opiskelija ehtii valmistua esimerkiksi ylioppilaaksi.

Päätös tarkoittaisi sitä, että muun muassa oppimateriaalien, ylioppilaskokeiden ja ammatillisen puolen työvälineiden hinta voi siirtyä nuoren itsensä maksettavaksi kesken opintojen. Monimutkaisuuden lisäksi malli on eriarvoistava: oppimateriaaleista koituvat lisäkulut osuvat erityisesti niihin nuoriin ja perheisiin, joihin myös asumistuen ja muun sosiaaliturvan leikkaukset ovat jo kohtuuttomasti osuneet.

Riskinä on, että maksullisuuden alkaessa opinnot keskeytetään erityisen herkässä ikävaiheessa toisen asteen ollessa kesken. Tämä ei palvele tavoitetta nostaa Suomen koulutustasoa, eikä etenkään vähennä nuorten syrjäytymisriskiä, pahoinvointia tai mielenterveyskriisiä.

Kittilän vihreä valtuustoryhmä esittää, että Kittilä säilyttää toisen asteen maksuttomana nykyisen mallin mukaisesti toisen asteen tutkinnon suorittamisen loppuun asti tai sen kalenterivuoden loppuun asti, kun opiskelija täyttää 20 vuotta.”

Päätös Puheenjohtaja Aki Nevalainen totesi, että aloitteet kirjataan pöytäkirjaan ja lähetetään valmisteltaviksi kunnanhallitukselle.

Khall 28.05.2024 § 194

Esittelijä Kunnanjohtaja Kurula Timo

Päätösehdotus Kunnanhallitus päättää lähettää aloitteet sivistystoimen valmisteltavaksi. Vastuuhenkilönä on sivistystoimenjohtaja.

Päätös Esitys hyväksyttiin.

Koululk 19.03.2025 § 25

Valmistelija Vs. sivistystoimenjohtaja Kinnunen Petteri

Laajennettu oppivelvollisuus astui voimaan elokuussa vuonna 2021. Oppivelvollisuusikä korotettiin jatkumaan aiemman 17 ikävuoden sijasta sen vuoden loppuun, jona oppilas täyttää 18 vuotta.

Oppivelvollisuuden noston tavoitteena on ollut, että jokainen peruskoulun päättävä suorittaa toisen asteen koulutuksen. Toisen asteen koulutus on ollut oppivelvolliselle maksutonta. Kittilän kunnan sivistystoimessa toisen asteen koulutusta järjestetään lukiossa.

Oppivelvollisten maksuttomat oppimateriaalit on valtiovallan toimesta kevään 2024 kehysriihessä rajattu sen kalenterivuoden loppuun, jonka kuluessa oppilas täyttää 18 vuotta. Päätöksen seurauksena toisen asteen maksuttomuus päättyisi esimerkiksi lukiolaisilla kesken opintojen. Kittilän sivistystoimeen on tullut valmisteltavaksi kaksi valtuustoaloitetta, joissa esitetään toisen asteen koulutuksen eli Kittilän kunnassa käytännössä lukiokoulutuksen maksuttomuuden jatkamista siihen saakka, kunnes oppilas saa toisen asteen tutkinnon suoritettua.

Lukion oppilaat täyttävät 18 vuotta käytännössä toisen lukiovuoden kevätlukukauden tai kolmannen vuoden syyslukukauden aikana tai näiden välisen kesän aikana. Valtiovallan päätöksen mukainen maksullisuus koskisi siis käytännössä vain kolmannen vuoden oppilaita, joilla on kevään aikana ylioppilaskirjoitukset ja jotka valmistuvat ylioppilaaksi saman, kolmannen vuoden keväällä tai neljännen vuoden oppilaita. Käytännössä kolmannen vuoden oppilaille on jo ehditty hankkia kaikki lukion oppimateriaalit kolmannen vuoden syksyllä, joten Kittilän lukiossa oppilailla on lukiokoulutus maksutonta ylioppilaaksi valmistumiseen saakka.

Ylioppilaskirjoitukset ovat Kittilän kunnassa ylioppilaskokelaille maksuttomia viiden ensimmäisen kirjoitettavan aineen sekä aina hylätyn arvosanan uusinnan osalta. Kuudennen sekä sitä useamman oppiaineen ylioppilaskirjoitukset sekä arvosanojen korottaminen on maksullista. Tämä on valtakunnallinen käytäntö Suomen lukioissa.

Kustannusvaikutukset toisen asteen maksuttomuudesta Kittilän lukiossa ovat olleet:

Kirja- ja koulutarviketilaukset ennen ja jälkeen maksuttomuuden

Ennen maksuttomuutta	Kirjat/v.	Koulutarvikkeet/v.
2020	6233	2850
Maksuttomuus		
2021	33600	3500
2022	36200	8600
2023	36800	6400
2024	37900	1000
	144500	19500

Oppilasmäärät lukiossa

2020	108
2021	119
2022	115
2023	117
2024	130

Neljännän vuoden oppilaita on vähän, muutama vuodessa (4-7), ja heidän oppimateriaaliensa kustannusvaikutus kokonaiskustannuksissa on marginaalinen, sillä valtaosa heidänkin oppikirjoista ja koulutarvikkeista on jaettu heille jo kolmannen lukiovuoden aikana.

Kittilän kunnan voimassa olevan hallintosäännön mukaisesti (27 §) lautakunta tehtäväalueellaan päättää ”*palveluista perittävistä maksuista, maksujen poistamisesta ja maksujen alentamisesta sekä myönnettävistä avustuksista siltä osin kuin ne ovat kunnan päätettävissä eikä niitä ole siirretty viranhaltijan päätettäväksi.*”

Esittelijä	Vs. sivistystoimenjohtaja Kinnunen Petteri
Päätösehdotus	Koululautakunta 1. merkitsee tiedoksi, että Kittilän kunnassa lukiokoulutus on ollut maksutonta valtaosalle oppilaita siihen saakka, kunnes nämä valmistuvat ylioppilaaksi, 2. päättää, että lukiokoulutus on jatkossakin maksutonta kaikille lukion oppilaille siihen saakka, kunnes nämä valmistuvat ylioppilaaksi, kuitenkin enintään neljän vuoden ajan sekä 3. esittää kunnanhallitukselle ja edelleen kunnanvaltuustolle tiedoksi Kittilän lukiokoulutuksessa jatkossakin käytössä olevan lukiokoulutuksen maksuttomuuden sekä 4. esittää, että kunnanvaltuusto merkitsee valtuustoaloitteet loppuun käsitellyksi.
Päätös	Esitys hyväksyttiin.
Khall 08.04.2025 § 116 244/02.05.00/2024	
Valmistelija	Kunnanjohtaja Timo Kurula, puh. 040 595 7597
Esittelijä	Kunnanjohtaja Kurula Timo
Päätösehdotus	Kunnanhallitus päättää hyväksyä koululautakunnan esityksen vastauksena valtuustoaloitteeseen ja esittää edelleen Kittilän kunnanvaltuustolle, että se merkitsee annetun vastauksen tiedokseen ja edelleen lähettää aloitteen tekijälle tiedoksi annetun vastauksen. Kunnanhallitus esittää, että kunnanvaltuusto toteaa aloitteen loppuun käsitellyksi.
Päätös	Esitys hyväksyttiin.